

Fylkesmannen i Oppland
ved Harald Klæbo
Serviceboks, 2626 Lillehammer

4. februar 2008

Høringsuttalelse Forvaltningsplan for Rondane nasjonalpark

Norsk organisasjon for terrengsykling – NOTS

Kort introduksjon av NOTS

Norsk organisasjon for terrengsykling (NOTS) arbeider for norske terrengsykklisters rettigheter. Dette gjør vi ved å sikre en bærekraftig utvikling for friluftaktiviteten gjennom blant annet å oppfordre sykklister til å ta særlig hensyn til naturen og andre brukere av denne. I de store byene eksisterer det i dag et nært samarbeide med lokale forvaltningsmyndigheter som blant annet innebærer holdningsskapende arbeide blant terrengsykklister og vedlikehold av traséer.

NOTS besitter betydelig kompetanse om terrengsykling, både når det gjelder samspill mellom natur og andre brukere av denne, samt terrengsykklisters adferd og sportens utvikling. Dette er kunnskap som vi mener forvaltningsmyndighetene kan ha stor nytte av i arbeide med forvaltningsplaner for verneområder.

Terrengsykling generelt

Terrengsykling er et relativt nytt innslag i friluftslivet i Norge, og har vokst jevnt og trutt siden starten på tidlig 90-tall. Som en ny og relativt ukjent form for friluftsliv, har aktiviteten forståelig nok blitt møtt med mye skepsis. Mange av argumentene mot sporten er imidlertid av lite rasjonell karakter, eller er lite basert på fakta. Veksten i terrengsykling er i hovedsak konsentrert til utfartsterrenget rundt de store byene samt de alpinanlegg som har åpnet for heisbasert utforsykling i sommersesongen.

De ytterst få terrengsykklister som tar seg ut i den norske fjellheimen gjør dette for å oppsøke de samme verdiene som alle andre brukere - mosjon, frisk luft og naturopplevelse. Mange av oss er sterkt engasjert i naturvern. For ungdom er terrengsykling er en rekrutteringsportal til friluftslivet, og aktiviteten er med på sikre at den kommende generasjon skal kunne både bruke og ivareta naturen rundt oss i fremtiden.

Restriksjoner

Norske myndigheter har klokkelig satt begrensinger på sykling i naturvernområder. Friluftsløven gir anledning til å sykle over alt over tregrensen, også utenfor stier og veier, noe som ikke er forenlig med vern av sårbar natur, og myndighetene har satt klare begrensinger på at denne aktiviteten skal kanaliseres til opparbeidede traseer som tåler sykling.

Høringsframlegget

NOTS har lest ”Utkast til FORVALTNINGSPLAN FOR DE STORE VERNEOMRÅDENE I RONDANE”

Vi vil påvise at høringsutkastet inneholder mulige faktafeil, og at det fremsettes påstander som det ikke finnes belegg for:

”Sykling, organisert kjøring med hundespenn og organisert bruk av hest er ferdelsesformer som kan skade naturmiljøet. Dette er omtalt senere. Uorganisert ridning og uorganisert kjøring med hundespenn er ikke på forhånd definert til å kunne skade naturmiljøet.”

Vi forstår dette dithen at sykling, herunder uorganisert sådan kan skade naturmiljøet, men at uorganisert ridning ikke er definert til å skade naturmiljøet. ”Skade naturmiljøet” defineres ikke konkret, men vi antar at kommentaren ”dette er omtalt senere” viser til følgende utsagn lenger bak i dokumentet:

”Bakgrunnen for denne bestemmelsen er at aktivitetene er eksempler på tyngre bruk av nasjonalparken som kan medføre uheldig forstyrrelse og/eller slitasje og som dermed er i strid med formålet med vernet.”

Dette gir oss grunn til å tro at ”skade på naturmiljøet” i hovedsak betyr terrengslitasje og forstyrrelse av villreinen. I såfall er dette påstander som ikke er dokumentert og som med stor sannsynlighet er direkte feil.

Terrengslitasje: Flere internasjonale forskningsrapporter viser at hester stiller i særklasse når det gjelder terrengslitasje, mens fotgjengere og terrengsyklister kan sidestilles. I hvilken grad disse resultatene er direkte overførbare til Rondane, vet vi ikke, men NOTS finner det svært lite sannsynlig at en rytter til hest sliter mindre på terrenget i Rondane, som for en stor del består av stein og veldrenerende morenegrus, enn hva som er tilfelle for en terrengsyklist.

”Uheldig forstyrrelser”: NOTS har konfrontert Per Jordhøy, en av landets fremste eksperter på villrein, med den utbredte oppfatningen at terrengsyklister er til særlig forstyrrelse for villreinen. Jordhøy sier at han, med sin kunnskap om villrein ikke finner noen grunn til å tro at reinen oppfatter syklistene som mer truende enn gående. Han sier videre at det heller ikke finnes, han bekjent, noen forskning som støtter dette.

Vi i NOTS er svært bekymret over at man i et offentlig dokument som skal danne beslutningsgrunnlaget for en omfattende verneplan som i stor grad angår vår form for friluftsliv, fremsetter argumenter som kun er basert på antakelser – uten å ha konsultert forskning og ekspertise eller studert relevante erfaringsdata.

Hensikter og virkemidler

NOTS har diskutert utkastet til verneplan med Harald Klæbo hos Fylkesmannen i Oppland, og fått opplyst at hovedhensikten med den nye verneplanen er å begrense turisttrafikken i Rondane, men at forvaltningsmyndighetene har svært få virkemidler når det gjelder å begrense utberedelsen til den største brukergruppen, fotturistene. Derfor vender man seg mot de brukergruppene der man som forvalter er gitt hjemmel for å innføre restriksjoner.

NOTS har gjort en spørreundersøkelse blant 200 av Norges mest aktive terrengsyklister, der vi har forsøkt å kartlegge omfanget av sykling innenfor grensene av nasjonalparken. Undersøkelsen viser at denne gruppen i gjennomsnitt har foretatt 0,086 sykkelturer i Rondane per år de siste fem årene eller

totalt 17,4 turer per år for gruppen som helhet. De neste fem årene regner den samme gruppen å *totalt* foreta 69 sykkelturner per år innenfor grensene til Rondane nasjonalpark.

Vi vet ikke hvor mange som årlig ferdes til fots i de samme områdene, men antar at antallet syklistene er mikroskopisk sammenlignet med antall turgåere. Dette gjelder selv om det reelle antallet terrengsyklistene er det dobbelte av det som undersøkelsen viser.

Dersom verneplanen har hensikt å begrense mengden menneskelig trafikk innenfor nasjonalparken, stiller NOTS seg uforstående til at dette skal ramme terrengsyklistene. Med det begrensede omfang sykling i Rondane har i dag, og vil ha i fremtiden, vil terrengsyklistene føle det svært urettferdig å bli stengt ute fra stiene i nasjonalparken i et virkningsløst forbud. Når forbudet i tillegg grunnis med argumenter som vi har grunn til å anta ikke er reelle, ber NOTS om at Fylkesmannen revurderer sine virkemidler i denne saken.

Vi understreker at sykling i Rondane gjerne krever en del ferdigheter, erfaring og planlegging. De som velger å sykle i denne type høyfjellsterreng, vil som regel være erfarne turfolk med respekt for fjellet, flora, fauna og andre som ferdes i naturen.

Dette sier Direktoratet for naturforvaltning

Å (mis)bruke en hjemmel til å utestenge en brukergruppe fra stiene i nasjonalparken, før det er dokumentert at denne gruppen gjør skade, strider også mot anbefalingene som er gitt Miljøverndepartementet i en rapport fra Direktoratet for Naturforvaltning [1].

I anbefalingene om et "adaptivt friluftsliv", heter det blant annet at:

"En adaptiv forvaltning vil innebære at en i større grad enn i dag også kan prøve seg fram mht hvordan aktivitet virker inn på biomangfoldet på stedet. Ved uønskede konsekvenser, må aktiviteten opphøre eller endres.

For turisme i verneområder kan det være aktuelt å prøve denne modellen ifm aktivitetsbasert turistvirksomhet som er "reversible". For tekniske inngrep som ikke eller i liten grad er reversible, vil det ikke være aktuelt. En "adaptiv" forvaltning forutsetter at det er en kontinuerlig overvåkning både av aktiviteter, virkninger av aktiviteten og endringer for øvrig uavhengig av om de kan forklares med aktiviteten eller ikke. Dette er en del av målstyringen. Både forvaltningsmyndigheten og brukerinteressene, her representert ved reiselivsnæringen, må være inneforstått med at aktiviteter og bruk av områder kan bli tillatt i større grad enn det som har vært tilfelle tidligere, men at aktivitetene må opphøre, endres eller flyttes dersom de har uønskede konsekvenser i forhold til verneformålet."

Sykling er direkte omtalt i avsnitt 5.1, Effekter av ferdsel:

"Et av formålene med verneregler er å sette grenser mellom det som er problematisk bruk (pga uønskede effekter) - og det en ser som uproblematisk, ev ønsket bruk. Verneforskrifter regulerer derfor ofte aktiviteter som sykling, bruk av hest, hundespann og organiserte turer til

fots osv. Målsettingen er ofte ikke et ønske om å forby enhver slik aktivitet, men snarere et ønske om å kunne styre/regulere de deler av slik aktivitet som kan være problematisk.

Det finnes naturligvis også svært mange positive effekter av ferdsel i form av gode opplevelser, trivsel, god helse, at folk lærer om natur og kulturhistorie, at det blir skapt inntekter lokalt osv. I det følgende vil vi utelukkende se på mulige konflikter i forhold til fauna, vegetasjon og konflikter mellom ulike brukerinteresser.”

Rapportens anbefaling er 100% sammenfallende med NOTS sitt syn på saken, og vi anmoder Fylkesmannen sterkt om å ta Direktoratets anbefalinger til følge. Dersom det kan dokumenteres at sykling er til særlig skade i et bestemt område, deltar vi gjerne i en diskusjon om forbud mot sykling, men vi er utelukkende motstander av forbud mot sykling på alle stier i Rondane etter et ”føre var” prinsipp.

Konklusjon / forslag til justering av forvaltningsplan

Siden høringsfremlegget ikke fremmer begrunnede argumenter for at terrengsykling utgjør noen ulempe for naturen i Rondane, og all forskning på området antyder at så ikke er tilfelle, foreslår vi at traséer godkjent for sykling utvides utover hva som er foreslått. NOTS tilbyr i såfall samarbeide med forvaltningsmyndighetene i å evaluere terrengsyklingens utvikling i Rondane og bistå med innsikt og kompetanse i et strategisk samarbeide. Vi tror at nasjonalparken og dens brukere er bedre kjent med et faglig samarbeide mellom forvaltningsmyndigheter og landets terrengsykkelektspertise enn et generelt forbud som vanskelig lar seg håndheve, og som vil ha tilnærmet null virkning på den totale trafikken i dette sårbare området.

Traséeforslagene baserer seg på innsamlet erfaring fra medlemmer i NOTS.

Forslaget er basert på traséer inntegnet på turkartene ”Rondane Sør” og ”Rondane Nord”. Kartene er utgitt av Statens kartverk i 1999. Alle traséene er, med et par unntak merkede DNT ruter.

Grunnlaget for valg av traséene er:

- Traséer som er syklet og innrapportert som fine turer på sykkel.
- Traséer som ikke er kjent syklet før, men erfarne syklistene har gått og mener egner til sykling.
- Traséer som vi ikke har erfaringsgrunnlag for og vil kunne være forbindelsesruter mellom andre foreslåtte traséer, eller som kan sykles som en liten runde eller sykle samme vei inn og ut igjen.

Våre forslagsalternativer er:

- a) Alle merkede DNT-stier i Rondane tillates for sykling, men sykling forbys utenfor stiene. Dette er allerede en innskrenkning i forhold til friluftsløven som gir syklistene adgang til å ferdes hvor som helst i terrenget over tregrensen.
- b) Sykling tillates langs følgende stier:

Rondane nasjonalpark:

1. Høyvingen – Smuksjøseter – Peer Gynt hytta (ca 25% i nasjonalparken).
2. Putten seter – Peer Gynt hytta (ca 40 i nasjonalparken).
3. Putten seter – Formøkampen – Midtre Hamnseter (ca 35% i nasjonalparken).

4. Peer Gynt hytta – Mysusetter (ca 40% i nasjonalpark).
5. Mysusetter – Rondvassbu (ca 60% i nasjonalparken). Nymarkering av sti foreslått i høringsutkastet.
6. Storehaugen – Eldåbu (ca 80% i nasjonalparken). Stien går i randsonen av nasjonalparken sør for Skjerehellhøa, Vulufjellet, Steinåberget og Søre Eldåkampen.
7. Eldåbu – Muvatnet (ca 30% i nasjonalparken).
8. Eldåbu – Fremre Vulutjønnna (100% i nasjonalparken).
9. Fremre Vulutjønnna – Gunstadsætra (ca 70% i nasjonalparken).
10. Fremre Vulutjønnna – Bjørnhollia (ca 95% i nasjonalparken).
11. Bjørnhollia – Dørålseter (ca 95% i nasjonalparken).
12. Dørålseter – Høvringen (ca 75% i nasjonalparken).
13. Rondvassbu – Bjørnhollia (ca 100% i nasjonalparken).
14. Rondvassbu – Dørålseter (ca 95% i nasjonalparken).
15. Høvringen – Haverdalseter – Storevatnet – Grimsdalshytta (ca 95% i nasjonalparken). Deler av denne ruten er foreslått som nymarkert sti i høringsutkastet. Denne merkede ruten er ment å erstatte den merkede ruten Høvringen – Sletthøe – Grimsdalshytta.
16. Høvringen – Sletthøe – Grimsdalshytta (ca 80% i nasjonalparken). Her er markeringen foreslått fjernet i høringsutkastet.
17. Peer Gynt hytta – Rondvassbu (100% i nasjonalparken).

Dovre nasjonalpark:

1. Grimsdalshytta – Nysætri (ca 85% i nasjonalparken).
2. Grimsdalshytta – Gautåsseter (ca 90% i nasjonalparken).
3. Grimsdalshytta – Veslehjerkinn – Furuhauglie/Avsjøsætre (ca 80% i nasjonalparken). Strekket Veslehjerkinn – Furuhauglie er foreslått som nymarkert sti i høringsutkastet. Den er ment å erstatte rutene over Halvfarhøe/Falketind.
4. Grimsdalshytta – Falketind – Avsjøsætre (ca 90% i nasjonalparken). Markeringen av denne ruten er foreslått fjernet i høringsutkastet.
5. Grimsdalshytta – Foksådalen – Fokstugu (ca 90% i nasjonalparken). Markeringen av denne ruten er foreslått fjernet i høringsutkastet.

Med hilsen

Geir Kjosavik
Nestleder, Norsk organisasjon for terrengsykling
(geir.kjosavik@nots.no, mobil: 930 95 935)

Referanser

[1]. Rapport til Miljøverndepartementet. *Handlingsplan for bærekraftig bruk, forvaltning og skjøtsel av verneområder*. Direktoratet for naturforvaltning, 20.12.2006

Norsk Organisasjon for Terrengsykling
Postboks 7079, St. Olavsplass
N-0130 OSLO
Epost: kontakt@nots.no

Avd. Trondheim:
Norsk Organisasjon for Terrengsykling
c/o Geir Kjosavik
Hårstadryggen 25, 7092 TILLER
Epost: geir.kjosavik@nots.no

www.nots.no